

Lasten hyvinvointia on vahvistettava koronakriisin keskellä

Lapsi- ja perhejärjestöt vetoavat hallitukseen, että lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistetaan syksyn talouspäätöksillä. Koronakriisin vaikutukset voivat ulottua jopa vuosikymmenien päähän, mikäli lapsinäkökulma unohdetaan ja talouden tasapainoa haetaan leikkaamalla lasten, nuorten ja perheiden peruspalveluista ja etuuksista sekä heille tukea tarjoavien järjestöjen rahoituksesta.

SUOSITUKSET

1. Lapsiperheköyhyyttä on torjuttava syksyn talouspäätöksillä
2. Järjestöjen rahoitus on turvattava
3. Lastensuojelun asiakasmitoitus on toteutettava nopealla aikataululla
4. Lasten hyvinvointia vahvistavaa monialaista yhteistyötä on kehitettävä perhekeskus- ja OT-keskustoiminnan kautta

Taluspäätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi on nyt erityisen keskeistä, jotta lasten ja perheiden kannalta haitalliset päätökset voidaan välttää ja kriisin pitkäaikaiset elämänkaarivaikutukset torjua.

SUOSITUS 1: LAPSIPERHEKÖYHYTTÄ ON TORJUTTAVA SYKSYN TALOUSPÄÄTÖKSILLÄ

Lapsiperheköyhyys on vaarassa kasvaa koronakriisin myötä, ellei sitä torjuta syksyn talouspäätöksillä ja strategisilla valinnoilla. Noin uutta 55 000 perhettä kokee taloudellista niukkuutta ja joka kymmenennessä perheessä ainoa tai molemmat huoltajat kärsivät taloustaantumasta jo keväällä ([Lastensuojelun Keskusliitto, 2020](#)). Lapsiperheköyhyyden paheneminen on estettävä suuntaamalla erityistukea perheille.

Lapsilisä on hallinnollisesti kevyt tukimuoto, jonka ylimääräisillä maksupäivillä olisi yksinkertaista tukea lapsiperheitä akuutissa kriisissä. Vetoamme hallitukseen, että se lisäisi lapsilisän maksupäiviä jo syksyille 2020. Lapsilisien jälkijättöisyys ylipäättään tulisi korjata pikaisesti.

Lapsilisien korottamisessa on pidettävä huolta, että kaikkein köyhimmät perheet hyötävät tuesta. Tällä hetkellä lapsilisää ei hyväksytä etuoikeutetuksi tuloksi toimeentulotukea myönnettäessä, vaan se vähennetään toimeentulotuesta.

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut sosiaaliturvan uudistamiseen ja toimimaan johdonmukaisesti lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi. Lapsiperheköyhyyden vähentäminen tulee asettaa yhdeksi perusturvaturvauudistuksen päätavoitteeksi ja kriteeriksi, jonka pohjalta sen onnistumista arvioidaan.

Perusturvauudistuksessa on turvattava ensisijaisten etuuskien, kuten vähimmäispäivärahojen riittävä taso, jotta toimeentulotuen varaan jäisi yhä harvempi. Perheissä, joissa on toimeentulo-ongelmia, vanhempien ja lasten hyvinvointi on heikompaa ja palvelujen käyttö on suurempaa, mutta saatavuus heikompaa ([THL, 2019](#)). Perheiden toimeentuloa tukemalla voidaan vähentää siten myös palvelujärjestelmän kuormitusta.

SUOSITUS 2. JÄRJESTÖJEN RAHOITUS ON TURVATTAVA

Valtiovarainministeriön talousarvioehdotuksen mukaan järjestöjen STEA-rahoitusta leikattaisiin peräti kolmanneksella. Leikkaus olisi toteutuessaan niin rajua, että se romahduttaisi järjestöjen mahdollisuuksia tukea lapsia ja perheitä ja jättäisi ihmisiä ilman apua. Monen lapsi- ja perhejärjestön kohdalla koko toiminnan tulevaisuus vaarantuisi. Jos lapset ja perheet jäävät vaille järjestöjen tukea, se lisää paineita kuntien palveluille. Ennalta ehkäisevän työn vähetessä tarve korjaaville palveluille kasvaa.

On syytä huomata, että esitetyissä leikkauksissa kyse ei ole vain koronakriisin aiheuttamista sopeutustoimista, vaan taustalla on ajatus pysyvistä tasoleikkauksista. Vetoamme hallitukseen, että se turvaa lapsi- ja perhejärjestöjen kestävästi rahoituksen Veikkauksen pelituottojen pienentymisestä huolimatta. Järjestöt auttavat lapsiperheitä selviytymään arjesta tukemalla vanhempien jaksamista, ehkäisemällä eriarvoisuutta ja syrjäytymistä, vahvistamalla osallisuutta sekä tarjoamalla areenan vertaistuelle ja vapaaehtoistoiminnalle.

LAPSILISIEN JÄLKIJÄTTÖISYYS ON KORJATTAVA

Lapsilisän keskimääräinen reaaliarvo on nyt noin 19 prosenttia alempi kuin vuonna 2000 ja jotta lapsilisissä saavutettaisiin vuoden 1994 reaaliarvo, niitä tulisi korottaa jopa 47–68 prosenttia ([SOSTE, 2020](#)).

Pikkulapsiperheissä köyhyyttä on lisännyt kotihoidon tuen reaaliarvon laskeminen samanaikaisesti.

SUOSITUS 3: LASTENSUOJELUN ASIAKASMITOITUS ON TOTEUTETTAVA NOPEALLA AIKATAULULLA

Lastensuojelun työntekijäkohtaisen asiakasmäärän on oltava kohtuullinen, jotta työtä voidaan tehdä oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti. Vetoamme, että hallitusohjelmassa linjattu lastensuojelun asiakasmitoitusta koskeva lakiesitys annetaan pian eduskuntaan, jotta haavoittavimmassa asemassa olevien lasten oikeudet ja hyvinvointi voidaan turvata.

On odotettavissa, että koronakriisin jälkeen palvelujen tarve perheissä kasvaa ja tulee näkyväksi. Palveluntarve on saattanut edetä pitkälle ja jäädä huomaamatta poikkeustilan aikana. Mikäli kuntien peruspalveluja heikennetään leikkaustoimena, lastensuojelu kuormittuu. Lastensuojelu ei selviä yksin. Tiivis ja monialainen yhteistyö muiden palveluiden ja järjestöjen kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuus oli maassamme heikkoa jo ennen koronakriisiä, mikä on osaltaan kasvattanut lastensuojelun kuormitusta. Perhekeskukset voivat tarjota matalan kynnyksen tukea ja vertaisverkostoja ja lisätä perheiden voimavaroja selvitä kriisistä. Huomiota on myös kiinnitettävä oppilas- ja opiskelijahuollon sekä perusterveydenhuollon kautta tarjottavien mielenterveyspalvelujen saatavuuteen sekä toimijoiden yhteistyön sujuvuuteen.

SUOSITUS 4. LASTEN HYVINVOINTIA VAHVISTAVAA MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ ON KEHITETTÄVÄ PERHEKESKUS- JA OT-KESKUSTOIMINNAN KAUTTA

Vetoamme hallitukseen, että se kohdentaisi lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen ja Lapset ja perheet -muutosohjelman jatkoon varattuja määrärahoja perhekeskustoiminnan sekä osaamis- ja tukikeskustoiminnan kehittämiseen. Perhekeskusmallia on vietävä määrätietoisesti eteenpäin osana uudistettavia sote-keskuksia. Järjestöt voivat auttaa kuntia ja valtionhallintoa kasvaneeseen palvelutarpeeseen vastaamisessa osaamisellaan ja palvelutuotannolla.

Osaamis- ja tukikeskukset (OT-keskukset) voivat tulevaisuudessa toimia alustana vaikeimmassa tilanteessa olevien ja monitarpeisten lasten ja perheiden tuelle. Tämä toiminta on käynnistettävä kiireellisesti ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sivistystoimen yhteistoiminnan edellytyksistä on huolehdittava. Tällä hetkellä kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia lapsia ja perheitä pallotellaan palvelusta toiseen ja he jäävät ilman apua, jolloin ongelmat vaikeutuvat ja tuottavat korkeita inhimillisiä ja taloudellisia kustannuksia. Järjestöjen osaaminen tulee verkottaa OT-keskuksiin ja järjestöjen vastuulla olevien harvinaisten vaativien sosiaalipalvelujen tuottamisen rahoitus tulee turvata.

ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO, SUOMEN VANHEMPAINLIITTO, VÄESTÖLIITTO, PELASTAKAA LAPSET, MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO JA LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO.

KYSY LISÄÄ:

TOIMINNANJOHTAJA
HANNA HEINONEN
HANNA.HEINONEN@LSKL.FI
P. 040 838 4027
LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

POIKKEUSOLOT POIKIVAT MYÖS HYVÄÄ

Poikkeusoloissa yhteistyö eri tahojen välillä tiivistyi ja kunnissa luotiin uusia innovaatioita.

Koronakriisissä syntyneiden uusien moniammatillisten ja toimialarajat ylittävien työtapojen kartoittaminen ja valtakunnallistaminen on juuri nyt ajankohtaista. On uskallettava rikkoo perinteisiä tapoja toimia, kohdentaa tukea lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelujen kautta ja luoda pysyviä yhteyksiä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen välille.

Kuntien kriisirahoituksen ei tule korottaa hallinnonalojen välisiä raja-aitoja, kuten paikoin näyttää käyneen, vaan madaltaa niitä.